

מסורת הש"ס

(א) שבת קבל: ב"ה ח';
(ב) [לעיל לת.]: א גיטין
כו: כריתות י"ג: ד [ב"ק]
פ"ג: (ט) ערכין ד';
(ו) [דברים כג: 1] [מלכים
א, ח] [למקטן פ"ג];
(ז) [שמות כ"א: 1] פ"א
מלוא ה"א, (ח) [ולקטנים
דלא גרסי הכא מילא דנרעת
ובלחא דנרעת חלל מילא
דנרעת לחודיה היינו משום
דנלחא חוץ פשוט כל כך
דלי אפשר לקיים שניהם.
ח"ן, (ט) [דף ל"ג: (ח) ש"ך
לע"ג, (י) ונתי' אריות
תוספות בזה דפסקים פה.
ועוד בימר ביחוד כסודי ה.
ד"ה אחת],

תורה אור השלם

1. וְיָפֶתָה אִישׁ בְּתוֹכָהּ
אֶשְׁרֵי לָא אֶרְשָׁה וְשִׁבְבַּ
עֲקוּבָה מִדָּר: וְיִמְרָקָהּ לוֹ
לְאֶשְׁהָ: שמו"ת כו טו

מוסף רש"י

בגון מילה בדרעצת.
דכתיב (דברים כד) השמר
בנעם ה'רעמ, ותנא בקוץ
נכרתו הכתוב מדרג,
ותנא במסכת שבת (קלג):
ימול בשר עולמו, אפילו
במקום כהות יקון (ביצה
ח). הבל ל'רש"י המבייש
ה'רש"י קל שניש נשמו
מרוכס, והמבייש. ח'רש
חשוב משמשים נוסם
מרוכס (ב"ק פ"ג: 29). חמשים
סלעים אמר רחמנא
מכל מילי. ויפסד ופסד
לא למידי (שבת י"ד). בבל
בת הדיקושת כו'.
במקום, אלא השתא כ' יידי
במקום י' חילוק בין ב'ת
מלכים לבת הדיקושת (שם).

תוספות ר"ד

מתני' כיצד שותה
בעציו אפי' היא חיצונית
ואפילו סומא אפי' מות
שחין נמצא בה דבר
זימה או שאריות הראויה
לבוא בישראל אינו ראוי
לקיים שואמר ולו תהיה
לאשה אשה הראויה לו:
וליתי עשה וליתי את ל'ת
היכא אמרי' דאיתי עשה
ודחי את ל'ת בגון מילה
בצורת דא"ל ל' לקוימי
לעשה אבל הכא אי אמרה
לא בעינא ליה ליתא לעשה
כלל. פ' המורה והשואת
נמי מלומדים אותה לומר
אינו רוצה וקשה ל' להאי
פ' דא"ל גבי יבם אמאי
אמרין דאיתי עשה ודחי
ל'ת כיון דכתיב אם לא
יחפון ולמדנו לומר איני
רוצה ליבם ולא לידחי
ואמאי אמרי' התם דדחי
מ"ה גיל לפרש דמאי
דאמר רחמנא גבי אונס
ולו תהיה לאשה אינה
אלא להפסיק דעתה ואי
אמרה לא בעינא ל' ליתי
לעשה כלל הלכך לאו

להא מילתא. שיהיה מפתה נושא על כרחו: עשה. לו תהיה לאשה:
ונדחי אם לא תעשה. דאזנה ראויה לבא בישראל כגון ממזרת:
מי איסיה לעשה כלל. השתא נמי מלמדן אותה לומר איני רוצה:
מתני' יתומה שנתארסה ונתגרשה

דכיון דיתומה היא וקנס שלה היא
ואחילתיה דמדעתה נתפתתה לו
פטור. ובגמרא מפרש דנתארסה
ונתגרשה מילתא אחרתיה היא ולא
איתומה קאי: ג'ר' נשיטת ר"ע
רבו אמרה. דלמר במתני' (ז) נערה
שנתארסה ונתגרשה קנסה לעצמה
והן נתארסה ונתגרשה דר' אלעזר
כשאזיה קיים וקרי לה יתומה משום
דפקע זכות אז מינה לגבי קנסו:
ממאי. דכר"ע סבירא ליה: מדקמני
אונס חייב ומפסה פטור. אלמא יש
לה קנס ולעצמה הלכך מפתה פטור
דמדעתה עבד ואונס חייב ואפילו
אזיה קיים דלי יתומה דקמני
פשיטא דמפתה פטור אלא הא קמ"ל
כו': יתומה פשיטא. מסקנא דמילתא
דר' יוחנן היא: טובינא דחכימי.
מאוסא שבתכמים. אש"ר (מתרגמין
טובא). ר' אלעזר הוא ר' אלעזר בן
שמוע ותלמידו של ר"ע היה כדאמרין
ביצמות דבבא על יצמנו (דף סג):
והיה העולם שמש עד שזא ר"ע אלא
רבותינו שדדרוס ושנה להם ר"מ ור'
יהודה ור' יוסי ור"ש ורבי אלעזר בן
שמוע: מתני' הכל לפי המבייש.
אדם ציוני המבייש נוסחא קשה
מאדס וזלל ומאדס חסוד: והמסבייש.
לפי חשיבותו בוסתו: כלילוי היא
שפחה. בגמרא (א) מפרש מאי גריעותא
מחמת בעילה: ג'ר' יאמרו כו'.
והיכן הוא חילוק שציונין אלא בוסת
הלכך יידי בוסת: ג'ר' עבד. שגמרו
שור שנתנה מורה קצבה ל' שקלים (א):
מעשה

דלא חשיב עשה ומ"מ אינטריך קרא דלי לאו קרא הוה חשדין ליה דלא אפשר לקיים נשיה וחשיב עשה דעיקר מזוהה היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ז' דיצמות (דף נה). דחילתה במקום צדס לאו (א) כלום הוא:

בגון מילה בצרעת. (א) אומר ר"ת דלסימנא בעלמא נקטיה דהא בקוץ בחרתו איכא עשה ולא תעשה כדאמרין בפרק ר' אלעזר דמילה
(שבת דף קלג): ללשון אחד הכתוב בספרים ומהתם לא ילפינן בעלמא דליתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דמה למילה שכן נכרתו עליה
י"ג בריתות אלא עיקר מילתא מכללאים בציית וא"ת והא כללאים בציית אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית זמר חוטין של זמר ואומר ר"י
דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מצות תכלת אלא ע"י כללאים דתכלת עמרל הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור
ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל זמר דאין זה חסוד אפשר והא דאמרין ב' התכלת (מנחות דף נז. וס) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים
אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא חילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דלמר כל מקום שאתה
כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מצות לבן אפשר לקיים במינו וא"ת והא אמר התם לעיל (א) חוטי זמר פוטרין בשל פשתן ושל
פשתן פוטרין בשל זמר ואמאי פוטרין והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואור"ת דכל ד' חוטין לבן דאין אסור לאשורן בשל פשתן
אבל התם קאמר דשני חוטי זמר לבן פוטריס בשל פשתן דמגו דתכלת פטרה שכבר נעשה כללאים ע"י תכלת שבו לבן של זמר נמי פטר
ומגו דשני חוטי לבן של זמר פוטריס בשל פשתן שני חוטי לבן של פשתן נמי פוטרין בשל זמר אע"ג דלא נעשה התם כללאים ע"י תכלת שבו
והיך עיון אס שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של זמר מותר לתת בטלית של זמר או בטלית של פשתן דשמה לא הותרו שני חוטי
לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנה דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטריס בשל זמר אע"ג דהתם
תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כללאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכללאים אפי' אין תכלת עמה
אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דאפילו הוי ההוא תכלת קלא חילן או לבן
גמור דאזכא דלימור שמה יטילו עמו שני חוטי לבן של זמר ויסקרו שאתון שני חוטין הנצדויען הן תכלת ויהי כל ד' חוטין לבן של זמר:
[א' אמר לא בעינא מי איתיה לעשה בלל. הקשה הר"ר עורא אמאי אינטריך קרא ב'ר' דיצמות (דף ה): דאין עשה דביכוד רוחה שבת הא ליכא עשה
דאי אמר לא בעינא לכיוד מי איתא לעשה כלל וי"ל דהתם מ"מ מיד כשזוה אב הוי עשה לעשות מזוהו ול"ז דהכא ג'ר' דידה ליכא עשה דהא אי בעינא אמרה
לא בעינא ליה הלכך אין לה לעבור בלאו משום עשה ידיה דהא עמדה דאיה נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
הבי גרסינן ממאי מדרקתני האונס חייב והמפתה פטור יתומה פשיטא א"א הא קמ"ל ב'ר'. כלומר מדקמני האונס חייב והמפתה פטור ש"מ
דיש לה קנס וקנסה לעצמה דלי משום יתומה נקט מפתה פטור פשיטא דפטור דהא מתלה אלא ע"כ לא נקט מפתה פטור אלא משום
נערה שנתארסה ונתגרשה ולא נקט יתומה במתני' אלא ליתן טעם אמאי מפתה פטור והלא קנסה לאזיה ואשמעי' דהרי היא כיתומה שנקנסה
לעצמה וא"ת ומנלן לא דאזיה אימא דנקט יתומה למידק טעמא דהויא נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
וי"ל דלית לן למימר דלדיוקא אתא כל זמן דנוכל לומר דלגופיה אתא: (א) אהך בדרכה ואחד ש"א בדרכה. שלא דדרכה ה"ל למינקט
בדישא אלא כן דרך הש"ס שאינו חושש דנקט לעיל (דף נה). בתנא דבי חזקיה צין מתכוין לשאין מתכוין דה"ל למינקט שאין מתכוין בדישא
דקמני צין שוגג למיזד אלא כן דרך הש"ס במקום שזריך לשנות הן ולאוי: "אמרו בע"ש שלימה חמשים. פירוש הראשון שזא עליה שלא
דדרכה דמחייב קנס אפילו שלא דדרכה כדאמרין ב'ר' דקדושים (דף טז): שזא עליה " ועדיין היא במלוא כו' פירוש שלא דדרכה וקאמר
מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי ובפרק הבא על יצמנו (ביצמות דף נז. וס) ג'ר' ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג כו'
ופריך היכי דמי אלימא דדרכה תיפוק ליה דהויא לה בעולה אלא לאו שלא דדרכה והכא הוה מני למינקט שזא עליה ז' שלא דדרכה וכן בפרק
צן סויר (סנהדרין עג): דמוקי ההיא דלאו נערות שיש לכן קנס כגון שזא עליה שלא דדרכה וחזר וזא עליה דדרכה הוה מני למינקט וחזר
וזא עליה שלא דדרכה ומה ששקשה על פירוש הקונטרס דהתם פירשנו דבבא על יצמנו (ביצמות דף נז. וס) ובפרק קמא דקדושים (דף טז):

אלו נערות פרק שלישי כתובות

מ.

מחר ימהרנה לו מדרעתו. וא"ת ולו תהיה לאשה נידרוש נמי לו
מדעתו והא דכתיב לא יוכל לשלחה היינו היכא דכבר נשאה
וי"ל דאין סברה שיהיה מדעתו כיון שאם נשאה לא יוכל לשלחה ונעוד
ולו תהיה קאי אלאשה ולהכי בעינן מדעתה אבל מהר ימהרנה קאי
אגבזרא: נירתי עשה ונדרחה א
תעשה. לאו אמנאזה דה דבר ערוה
פרקי דהא אית דה לאו ועשה
כדאמרין ב'ר' דיצמות (דף יא: וס) וס)
לא יוכל בעלה וגו' לרבות פוטרה
שנתארסה ויהיו לאו ודרשין (פוטרה
דף כז): ונטמאה ונטמאה חד לבעל
וחד לבעול אלא אשאינה ראויה לקהל
פרקי וא"ת ומאי פריך ולימי עשה
ולידחי ל"ת הא דריש מקרא דהדיא
במשנה דבעינן אשה הראויה לו
ולמאי דמשני דלא חשיב עשה קשה
דמאי אינטריך קרא למעוטי שאינה
ראויה לו וי"ל דלאו מימורא דקרא
מפיק ליה במתנינן אלא דולו תהיה
לאשה משמע מדעתה ולהכי ממעט
אשה שאינה ראויה לו דהא אי אמרה
לא בעינא ליה מי איתא לעשה כלל
הלכך לא חשיב עשה ולא דמי לא
תעשה ומ"מ ס"ד דפרקי השתא
היכא דאמרנה בעינא ליה ליתי עשה
ולידחי ל"ת ומסיק דאפילו אמרה
בעינא ליה לא חשיב עשה דלא דמי
למילה דנרעת אי נמי מימורא
דקרא דריש ופריך דליתי עשה וידמה
ל"ת וימורא דקרא נוקי לחייבי
כריתות דלי לאו קרא הוה שרינן
אפי' חייבי כריתות דהואיל ואיתרבו
לכנס לעיל בדיש פירקין ואיתרבו
נמי לנישואין דקראי משמטני שפיר
דהיכא דליכא קנס איכא נמי נישואין
אי נמי יש לומר דהכי פריך נתי
עשה וידיחי לא תעשה וכי מימא
שאינה הכא דגלי קרא א"כ ינאמר
מהכא בכל דוכתא דלא דמי ומשני

מעישה
דלא אפשר לקיים נשיה וחשיב עשה דעיקר מזוהה היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ז' דיצמות (דף נה). דחילתה במקום צדס לאו (א) כלום הוא:

בגון מילה בצרעת. (א) אומר ר"ת דלסימנא בעלמא נקטיה דהא בקוץ בחרתו איכא עשה ולא תעשה כדאמרין בפרק ר' אלעזר דמילה
(שבת דף קלג): ללשון אחד הכתוב בספרים ומהתם לא ילפינן בעלמא דליתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דמה למילה שכן נכרתו עליה
י"ג בריתות אלא עיקר מילתא מכללאים בציית וא"ת והא כללאים בציית אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית זמר חוטין של זמר ואומר ר"י
דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מצות תכלת אלא ע"י כללאים דתכלת עמרל הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור
ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל זמר דאין זה חסוד אפשר והא דאמרין ב' התכלת (מנחות דף נז. וס) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים
אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא חילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דלמר כל מקום שאתה
כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מצות לבן אפשר לקיים במינו וא"ת והא אמר התם לעיל (א) חוטי זמר פוטרין בשל פשתן ושל
פשתן פוטרין בשל זמר ואמאי פוטרין והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואור"ת דכל ד' חוטין לבן דאין אסור לאשורן בשל פשתן
אבל התם קאמר דשני חוטי זמר לבן פוטריס בשל פשתן דמגו דתכלת פטרה שכבר נעשה כללאים ע"י תכלת שבו לבן של זמר נמי פטר
ומגו דשני חוטי לבן של זמר פוטריס בשל פשתן שני חוטי לבן של פשתן נמי פוטרין בשל זמר אע"ג דלא נעשה התם כללאים ע"י תכלת שבו
והיך עיון אס שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של זמר מותר לתת בטלית של זמר או בטלית של פשתן דשמה לא הותרו שני חוטי
לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנה דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטריס בשל זמר אע"ג דהתם
תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כללאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכללאים אפי' אין תכלת עמה
אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דאפילו הוי ההוא תכלת קלא חילן או לבן
גמור דאזכא דלימור שמה יטילו עמו שני חוטי לבן של זמר ויסקרו שאתון שני חוטין הנצדויען הן תכלת ויהי כל ד' חוטין לבן של זמר:
[א' אמר לא בעינא מי איתיה לעשה בלל. הקשה הר"ר עורא אמאי אינטריך קרא ב'ר' דיצמות (דף ה): דאין עשה דביכוד רוחה שבת הא ליכא עשה
דאי אמר לא בעינא לכיוד מי איתא לעשה כלל וי"ל דהתם מ"מ מיד כשזוה אב הוי עשה לעשות מזוהו ול"ז דהכא ג'ר' דידה ליכא עשה דהא אי בעינא אמרה
לא בעינא ליה הלכך אין לה לעבור בלאו משום עשה ידיה דהא עמדה דאיה נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
הבי גרסינן ממאי מדרקתני האונס חייב והמפתה פטור יתומה פשיטא א"א הא קמ"ל ב'ר'. כלומר מדקמני האונס חייב והמפתה פטור ש"מ
דיש לה קנס וקנסה לעצמה דלי משום יתומה נקט מפתה פטור פשיטא דפטור דהא מתלה אלא ע"כ לא נקט מפתה פטור אלא משום
נערה שנתארסה ונתגרשה ולא נקט יתומה במתני' אלא ליתן טעם אמאי מפתה פטור והלא קנסה לאזיה ואשמעי' דהרי היא כיתומה שנקנסה
לעצמה וא"ת ומנלן לא דאזיה אימא דנקט יתומה למידק טעמא דהויא נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
וי"ל דלית לן למימר דלדיוקא אתא כל זמן דנוכל לומר דלגופיה אתא: (א) אהך בדרכה ואחד ש"א בדרכה. שלא דדרכה ה"ל למינקט
בדישא אלא כן דרך הש"ס שאינו חושש דנקט לעיל (דף נה). בתנא דבי חזקיה צין מתכוין לשאין מתכוין דה"ל למינקט שאין מתכוין בדישא
דקמני צין שוגג למיזד אלא כן דרך הש"ס במקום שזריך לשנות הן ולאוי: "אמרו בע"ש שלימה חמשים. פירוש הראשון שזא עליה שלא
דדרכה דמחייב קנס אפילו שלא דדרכה כדאמרין ב'ר' דקדושים (דף טז): שזא עליה " ועדיין היא במלוא כו' פירוש שלא דדרכה וקאמר
מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי ובפרק הבא על יצמנו (ביצמות דף נז. וס) ג'ר' ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג כו'
ופריך היכי דמי אלימא דדרכה תיפוק ליה דהויא לה בעולה אלא לאו שלא דדרכה והכא הוה מני למינקט שזא עליה ז' שלא דדרכה וכן בפרק
צן סויר (סנהדרין עג): דמוקי ההיא דלאו נערות שיש לכן קנס כגון שזא עליה שלא דדרכה וחזר וזא עליה דדרכה הוה מני למינקט וחזר
וזא עליה שלא דדרכה ומה ששקשה על פירוש הקונטרס דהתם פירשנו דבבא על יצמנו (ביצמות דף נז. וס) ובפרק קמא דקדושים (דף טז):

מעישה
דלא אפשר לקיים נשיה וחשיב עשה דעיקר מזוהה היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ז' דיצמות (דף נה). דחילתה במקום צדס לאו (א) כלום הוא:

בגון מילה בצרעת. (א) אומר ר"ת דלסימנא בעלמא נקטיה דהא בקוץ בחרתו איכא עשה ולא תעשה כדאמרין בפרק ר' אלעזר דמילה
(שבת דף קלג): ללשון אחד הכתוב בספרים ומהתם לא ילפינן בעלמא דליתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דמה למילה שכן נכרתו עליה
י"ג בריתות אלא עיקר מילתא מכללאים בציית וא"ת והא כללאים בציית אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית זמר חוטין של זמר ואומר ר"י
דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מצות תכלת אלא ע"י כללאים דתכלת עמרל הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור
ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל זמר דאין זה חסוד אפשר והא דאמרין ב' התכלת (מנחות דף נז. וס) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים
אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא חילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דלמר כל מקום שאתה
כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מצות לבן אפשר לקיים במינו וא"ת והא אמר התם לעיל (א) חוטי זמר פוטרין בשל פשתן ושל
פשתן פוטרין בשל זמר ואמאי פוטרין והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואור"ת דכל ד' חוטין לבן דאין אסור לאשורן בשל פשתן
אבל התם קאמר דשני חוטי זמר לבן פוטריס בשל פשתן דמגו דתכלת פטרה שכבר נעשה כללאים ע"י תכלת שבו לבן של זמר נמי פטר
ומגו דשני חוטי לבן של זמר פוטריס בשל פשתן שני חוטי לבן של פשתן נמי פוטרין בשל זמר אע"ג דלא נעשה התם כללאים ע"י תכלת שבו
והיך עיון אס שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של זמר מותר לתת בטלית של זמר או בטלית של פשתן דשמה לא הותרו שני חוטי
לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנה דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטריס בשל זמר אע"ג דהתם
תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כללאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכללאים אפי' אין תכלת עמה
אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דאפילו הוי ההוא תכלת קלא חילן או לבן
גמור דאזכא דלימור שמה יטילו עמו שני חוטי לבן של זמר ויסקרו שאתון שני חוטין הנצדויען הן תכלת ויהי כל ד' חוטין לבן של זמר:
[א' אמר לא בעינא מי איתיה לעשה בלל. הקשה הר"ר עורא אמאי אינטריך קרא ב'ר' דיצמות (דף ה): דאין עשה דביכוד רוחה שבת הא ליכא עשה
דאי אמר לא בעינא לכיוד מי איתא לעשה כלל וי"ל דהתם מ"מ מיד כשזוה אב הוי עשה לעשות מזוהו ול"ז דהכא ג'ר' דידה ליכא עשה דהא אי בעינא אמרה
לא בעינא ליה הלכך אין לה לעבור בלאו משום עשה ידיה דהא עמדה דאיה נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
הבי גרסינן ממאי מדרקתני האונס חייב והמפתה פטור יתומה פשיטא א"א הא קמ"ל ב'ר'. כלומר מדקמני האונס חייב והמפתה פטור ש"מ
דיש לה קנס וקנסה לעצמה דלי משום יתומה נקט מפתה פטור פשיטא דפטור דהא מתלה אלא ע"כ לא נקט מפתה פטור אלא משום
נערה שנתארסה ונתגרשה ולא נקט יתומה במתני' אלא ליתן טעם אמאי מפתה פטור והלא קנסה לאזיה ואשמעי' דהרי היא כיתומה שנקנסה
לעצמה וא"ת ומנלן לא דאזיה אימא דנקט יתומה למידק טעמא דהויא נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
וי"ל דלית לן למימר דלדיוקא אתא כל זמן דנוכל לומר דלגופיה אתא: (א) אהך בדרכה ואחד ש"א בדרכה. שלא דדרכה ה"ל למינקט
בדישא אלא כן דרך הש"ס שאינו חושש דנקט לעיל (דף נה). בתנא דבי חזקיה צין מתכוין לשאין מתכוין דה"ל למינקט שאין מתכוין בדישא
דקמני צין שוגג למיזד אלא כן דרך הש"ס במקום שזריך לשנות הן ולאוי: "אמרו בע"ש שלימה חמשים. פירוש הראשון שזא עליה שלא
דדרכה דמחייב קנס אפילו שלא דדרכה כדאמרין ב'ר' דקדושים (דף טז): שזא עליה " ועדיין היא במלוא כו' פירוש שלא דדרכה וקאמר
מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי ובפרק הבא על יצמנו (ביצמות דף נז. וס) ג'ר' ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג כו'
ופריך היכי דמי אלימא דדרכה תיפוק ליה דהויא לה בעולה אלא לאו שלא דדרכה והכא הוה מני למינקט שזא עליה ז' שלא דדרכה וכן בפרק
צן סויר (סנהדרין עג): דמוקי ההיא דלאו נערות שיש לכן קנס כגון שזא עליה שלא דדרכה וחזר וזא עליה דדרכה הוה מני למינקט וחזר
וזא עליה שלא דדרכה ומה ששקשה על פירוש הקונטרס דהתם פירשנו דבבא על יצמנו (ביצמות דף נז. וס) ובפרק קמא דקדושים (דף טז):

מעישה
דלא אפשר לקיים נשיה וחשיב עשה דעיקר מזוהה היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ז' דיצמות (דף נה). דחילתה במקום צדס לאו (א) כלום הוא:

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"ג מהל'
ל'ית הלכה ו:
פ ב מ"י פ"ג מהלכות
נערה הלכה ד' סמג
עשין ג' טור אה"ע ס'
קטו:
פא ג מ"י פ"א שם הל'
ט סמג וטור שם:
פב ד מ"י פ"ג מהל'
ד ומ"י פ"ג מהל'
חובל ומויק הל' א סמג שם
ועשין ט' טור שם וטו"ע
ח"מ ס' מכ סעף ד':
פג ה מ"י פ"ג מהלכות
נערה הל' א סמג
עשין ג' טור אה"ע ס'
קטו:

תוספות ר"ד (המשך)

כלום הוא עשה למדחי
את ל'ת כיון שלא צויהו
הבורא אלא להפסיק דעתה
אבל מצות יבום רחמנא
דאמר דרבי עליה דאע"ג
האמרה אשה לא בעינא
לא מיעקרא מצות יבום
הלכך מצוה דמי עליה
רחמנא הוא ולהכי דחיי
יבם ל'ת ואע"ג דמיצי
יבם למימר לא בעינא
ליבומי כ"א למיחיל הא
יבום התם חליצה במקום
יבום אינה מצוה: מתני'
יתומה שנתארסה ונתגרשה
ר"א אומר האונס חייב
והמפתה פטור. פ"י שתי
נערות הן יתומות אע"פ
שלא נתארסה קנסה הוא
לעצמה כיון שאין לה
אב שאין אדם מוריש
זכות בתו לבניו. וכן
נערה שנתארסה ונתגרשה
אע"פ שיש לה אב
הוי קנסא לעצמה כר"ע.
הלכך האונס חייב ליתן
קנסא אבל המפתה פטור
דאיתי אחילתיה גבתי כיון
שנתרצית לו: אמר רבה
ב"בא אריי ר"א בשיטת
ר"ע אמרה דאמר נערה
המאורסה יש לה קנס
וקנסה לעצמה ממאי
מדקמני יתומה פשיטא
אלא הא קמ"ל דנערה
שנתארסה ונתגרשה ה"ה
ביתומה נמי יתומה לעצמה
אף נערה שנתארסה
ונתגרשה אמר
ר"א כ"א אמר רב
הלכתא כר"א וקרי ליה
רב עליה דר"א טובינא
דחכימא. פ"י מאושר
שבכחמים תרומא אשרין
ישאל טובין ישראל:
מתני' איהוה בושת הכל
לפי המבייש והמתבייש.
פ"י אדם בינוני המבייש
ומאדס חשוב והמתבייש
פ"י לפי חשיבותו בושתו:
בגון רואים אותה כאילו
היא שפחה נמכרת לשוק
כמה היתה יפה וכמה
היא יפה וקנס שוה
בכל אדם וכל שיש לו
קצבה מה"ת שוה בכל
אדם: ואימא נ' סכף
אמר רחמנא מכל מילי.